

یادگیری مبتنی بر بحث

(Debate-Based Learning)

دکتر جعفر صادق تبریزی

(روش نوین آموزشی)

دفتر توسعه آموزش

تیر ماه ۱۳۹۳

برای پیشگیری از این نقطه ضعف باید مدرسین با ترغیب دانشجویان انگیزه لازم برای مطالعه را ایجاد کنند.

زمان بر بودن: برای مشارکت فعال، مباحثه موثر و یادگیری عمیق تیز به اختصاص زمان کافی است که در برنامه ریزی اولیه و در طرح درس باید مورد توجه واقع شود.

اضطراب و استرس: این روش همانند سایر روشهای آموزشی ممکن است که استرس را زاده و اضطراب دانشجویان را افزایش دهد. با ایجاد محیط آموزشی با نشاط، راهنمایی مدرس، توضیح کامل روش، تمرین با دانشجویان در ابتدای ترم و شروع از ترم های پائین تر می توان میزان استرس را کاهش داد.

عدم تسلط دانشجویان بر مسائل علمی: دانشجویان بحث کننده ممکن است از دانش کافی برخوردار نبوده و یا تصورات شخصی یا اطلاعات غلط ارائه کنند. این نقیصه می تواند با ترغیب دانشجویان بحث کننده به مطالعه، جستجوی منابع، یافتن شواهد معتبر و با مداخله و توضیحات به موقع مدرس مرتفع گردد.

دانشجو محور، ایجاد جو یادگیری از همدیگر، یادگیری فعال، مشارکت فعال، ایجاد یادگیری عمیق، ایجاد محیط با نشاط، تشویق دانشجویان به پرسیدن سؤال، تشویق دانشجویان به مطالعه قبل از حضور در کلاس، افزایش انگیزه و علاقه دانشجویان، افزایش مسئولیت پذیری دانشجویان، ارتقای مهارتهای سخنرانی و انتقال مطالب، ارتقای مهارت های ارتباطی، بحث و اداره مباحثه، افزایش مهارت های ارزیابی، دریافت و ارائه پس خوراند.

نکات مورد توجه در روش تدریس DBL:

وابستگی به مدرس: اجرای موثر روش DBL نیازمند مدرسین با دانش و مهارت کافی در هدایت بحث های جمعی است. لذا ممکن است مدرسین از مهارت کافی برای اجرای روش فوق برخوردار نبوده و از بار آموزشی کلاس کاسته شود.

نیاز به مطالعه موضوع توسط همه دانشجویان قبل از حضور در کلاس: ممکن است دانشجویان بدون مطالعه در کلاس درس حاضر شوند که این امر از میزان مشارکت فعال کاسته و یادگیری موثر اتفاق نخواهد افتاد.

مقدمه:

تدریس فرایندی است که موجب یادگیری شده و یادگیری موجب تغییرات مثبت در رفتار و نگرش فراگیر می شود. تغییرات فوق در نتیجه ممارست و تکرار ایجاد شده و غالباً اکتسابی، تدریجی، مستمر و دائمی هستند. اما نباید از این واقعیت غفلت کرد که هر تدریس و آموزشی منجر به یادگیری و تغییر رفتار نمی شود که در این صورت تدریس غیر موثر اتفاق می افتد. تغییر رفتار ایجاد شده می تواند بصورت شکل گیری شناخت و دانش باشد و یا موجب افزایش مهارتها، توانمندیها و ایجاد نگرش گردد. اگر فرایند یادگیری را متأثر از مواد یادگیری، شیوه های آموزشی، ویژگیهای فراگیران و ویژگیهای مدرسین بدانیم، بی شک مدرسین تاثیر مستقیمی بر مواد یادگیری، انتخاب و اجرای شیوه های آموزشی مناسب و دانش، مهارت، اخلاق و رفتار خود داشته و قادرند با خلاقیت های فردی موجب ارتقای یادگیری فراگیران شوند. در این میان روش تدریس مناسب تاثیر غیر قابل انکاری بر یادگیری فراگیران داشته و باید منبعث از اهداف آموزشی و منطبق بر ترجیحات دانشجویان بوده و

مشارکت محور باشد. در بعد فراگیران نیز دانش زمینه ای، انگیزه، علاقه، سبک یادگیری (ترجیحات فردی) و مشارکت فعال آنها تاثیر قابل توجهی بر یادگیری موثر فراگیران دارند.

روش یادگیری مبتنی بر مباحثه (DBL)

روش تدریس "یادگیری مبتنی بر بحث (DBL) یک روش مشارکتی و فعال است که در آن دانشجویان نقش محوری و اصلی را بر عهده داشته و بصورت مباحثه دو و چند جانبه اجرا میگردد. این شیوه سبب مشارکت فعال دانشجویان در بحث ها شده و دانش آنها را به چالش می کشد. روش یادگیری مبتنی بر مباحثه با تشویق دانشجویان به مطالعه و جستجوی متون و منابع برای یافتن جدید ترین و معتبرترین شواهد و ارائه آن در کلاس درس، از یک سو محوریت آموزش را متوجه دانشجویان کرده و از سوی دیگر با ایجاد جو یادگیری از همدیگر محیط آموزشی با نشاطی را برای پرسیدن سئوالات و ارائه نظرات فراهم می کند. سرفصل ها و مطالب آموزشی هر جلسه بر اساس طرح درس و در ابتدای ترم بین دانشجویان تقسیم می شود. بطوریکه یک تیم دو نفره دانشجویی مسئولیت برگزاری یک جلسه آموزشی

را بعهده می گیرند. یکی از دانشجویان به عنوان موافق (Pros / Affirmative) یا بیان کننده مزایا (نقاط قوت) و دیگری به عنوان مخالف (Cons / Negative) یا بیان کننده معایب (نقاط ضعف) عمل می کند. در این شیوه مدرس در نقش تسهیل کننده ظاهر شده مسئولیت شروع و خاتمه بحث بر عهده او است. مدرس با طراحی سئوالات مناسب برای بحث (قبل از شروع مباحثه)، هر جا که ضرورت داشته باشد با پرسیدن سئوال از بحث کنندگان و یا سایر دانشجویان آنها را به تفکر و تحلیل وا داشته و مباحث را به سوی تفهیم بیشتر مطالب هدایت می کند. سایر دانشجویان وظیفه دارند موضوع جلسه آموزشی را مطالعه کرده و با آمادگی لازم برای شرکت در بحث ها در سر کلاس حضور داشته باشند.

مزایا:

روش DBL تقریباً نقاط قوت روش های سخنرانی، تدریس مبتنی بر شواهد، تدریس در گروه های بزرگ، تدریس در گروه های کوچک، یادگیری مبتنی بر مسئله و یادگیری با کمک همسانان را دارا می باشد که در زیر به تعدادی از آنها اشاره می شود: